

Papok és világiak közötti kommunikációt segítő megoldások

A kommunikáció alapjai

F. Várkonyi Zsuzsa: Tanulom magam c. könyve alapján

Az előadás célja

- Rávilágítani és megérteni a kapcsolataink összefüggéseit, esetleges nehézségeit, azon a szinten, amelyet egy laikus tudhat, segít a továbblépésben
- A kapcsolataink minőségén lehet változtatni
- A T.A. és a Gordon-féle kommunikáció alapjainak megismerése

F. Várkonyi Zsuzsa szakpszichológus, a Gordoniskola megalapítója és a gordon-módszer magyarországi meghonosítója

Könyvei: Már százszor megmondtam; Tanulom magam; Sors és sérülés

P.E.T. T. Gordon könyvének fordítója

Még az előadás előtt...

- Nem megoldásokat, hanem szemléletet adni
- Találkozás és kapcsolat a hívekkel, emberekkel
- A hívek várják, hogy megszólítsuk őket, hogy ismerjük őket...

- Elégedett vagyok-e a kapcsolataim minőségével? Akarok-e fejlődni, változni? Boldogságkutatás...
- Meg lehet-e változtatni a másikat? (papokat, híveket, hitoktatókat...)
- A bicikli ismerete és a biciklizés -- az két dolog
- Autóvezetés a gyakorlatban (tréning és a valóság)

Személyiség függő: elutasítottság, népszerűség, elfogadottság, egyházközségben a lelkipásztor működése, váltások (papok különbözőségének ajándéka??)

- A személyi érettség és az együttműködés színvonala egyenes arányban vannak
- Hogyan tudok, akarok-e együttműködni az egyházközség tagjaival, elöljáróimmal!?

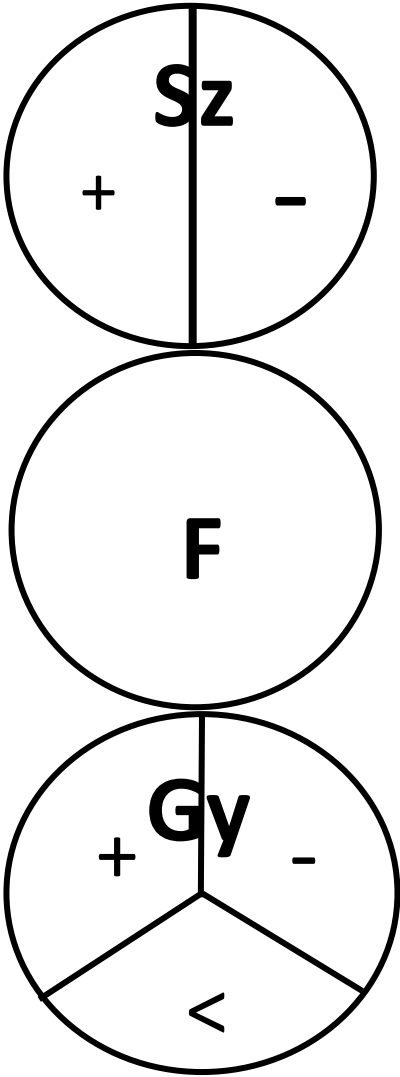
Szemlélet a pszichológiában

- Carl Rogers: az értő figyelem atyja
- Thomas Gordon: aki szimmetrikus készségtárat alakított ki az értő figyelem alapján
- Eric Berne: az én-állapotok (én-szeletek) tudatos kontroll alá vehetők
  - Ettől lesz egyenrangú és tisztességes a kapcsolat-vezetésem
- F. Várkonyi Zsuzsa: Gordon és Berne ötvözése

A TA filozófiai alapfeltevései

- A TA (Tranzakció Analízis) filozófiai alapfeltevései
- Az emberek eredendően lelkileg egészségesek. Minden ember az alap természeténél fogva arra törekszik, hogy harmóniában éljen magával, másokkal, a természettel.
- Mindenki megvan a gondolkodásra való képesség, azaz meg tudja érteni, mi történik vele, és ebben mennyi az ő felelőssége
- Mindenki felelős saját döntéseiért, s az életéért.

Eric Berne: személyiség szerkezete

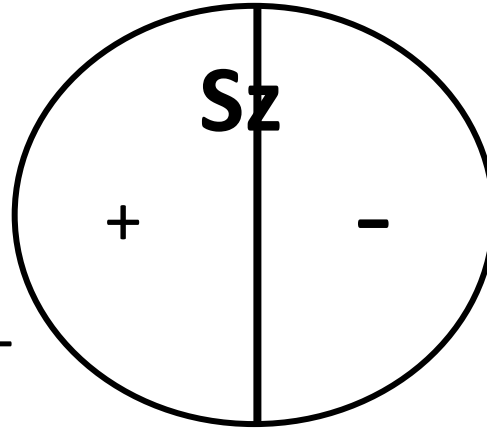

Gondoskodó Szülő-én

Funkciója: dajkálni

Műveletei: tanít,
kísérőként bevezet, normá-
kat őriz és ad tovább, ápol,

Gondoz, nyugtat, megvéd, dicsér, jutalmaz

Kritikus Szülő-én

Funkciója: értékelni

Műveletei: megítél, elítél,
büntet, korrigál, jóvá hagy

Nyersanyaga: norma, szabály, dogma, látott minta, hagyomány,
lelkiismeret, hit, világnézet

Iránytűi: helyes – helytelen; muszály – tilos; így szokták -
rendbontó

Szülői énállapot funkcionális modellje

Kritikus Szülői énállapot:

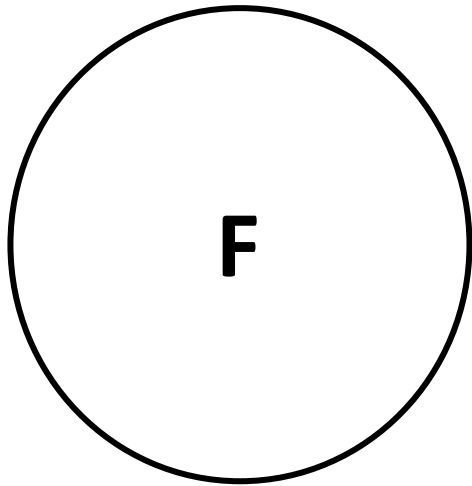
- Az egyén ellenőrzésére, irányítására vagy bírálatára használ, másoknak vagy önmagának ad utasításokat.
- Funkciója a normák, a szabályok érvényesítése, az ellenőrzés.
- Negatív formája a másik személyiség méltóságát sértő, leértékelő bírálat, az eltúlzott kontroll, önmaga és mások öncélú korlátozása.

Gondoskodó Szülői énállapot:

- Az egyén akkor alkalmaz, amikor másokról vagy önmagáról gondoskodik, testi és szellemi táplálékot ad, vigasztal, segítséget nyújt, bátorítja az önálló cselekvést, örül a sikernek.
- Negatív formája a túltámogató magatartás, amikor a személy nincs tekintettel arra, hogy partnere valóban igényel-e támaszt.

Felnőtt-én

Műveletei: tájékozódik, megtanul, tapasztalatot gyűjt, mérlegel, elemez, összefüggéseket talál, tesztel, belát, tevez

Nyersanyaga: tény, információ, valószínűség, következmény, kockázat, előny, hátrány, beválás

Tulajdonságai: racionális, logikus, követhető, célirányos, megoldásra törekvő, elfogulatlan, indulatmentes

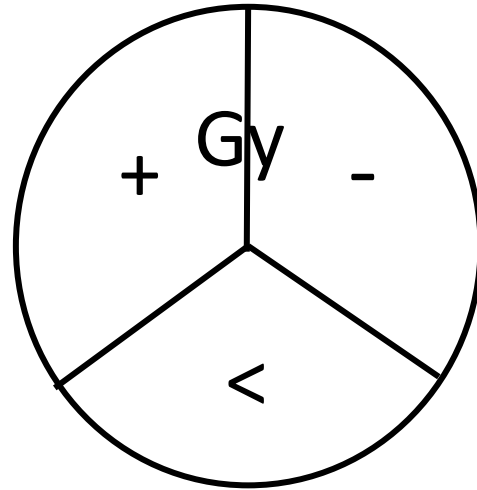
Iránytűi: szükséges, igaz, hasznos, fontos, megéri, elkerülhetetlen

Felnőtt énállapot funkcionális modellje

- Működései: a tájékozódás, a célirányos, pontos kérdések feltevése
- külső-belső ingerek értékelése
- hipotézisek felállítása, a döntések- különböző szempontok egyeztetése
- a rendelkezésre álló erőforrások mozgósítása

Gyerek-én

Funkciója: érezni (főként)

Műveletei: örül, vágyakozik, játszik, fájdalmat, félelmet érez, átél, megérez, emlékezetében tárolja az élményeket, szubjektíven értelmez

Nyersanyaga: élmény, kaland, elfogadás/elutasítás

Tulajdonságai: spontán – megkövült; kíváncsi, lelkes, szélsőséges, indulatos, gyáva, békét kereső, vakmerő, ütközést kereső, független, vicces, eredeti

Iránytűi: kellemes – kellemetlen; biztonságos – izgalmas; engem szolgál, megrövidít.

Gyermeki énállapot funkcionális modellje

Alkalmazkodó Gyermeki énállapot: hogyan viszonyulunk a társadalmi elvárásokhoz – szabálykövetés.

Alávetett Gyermeki énállapot: szülők követelményeinek, majd társadalmi elvárásoknak való megfelelés, alárendelődés.

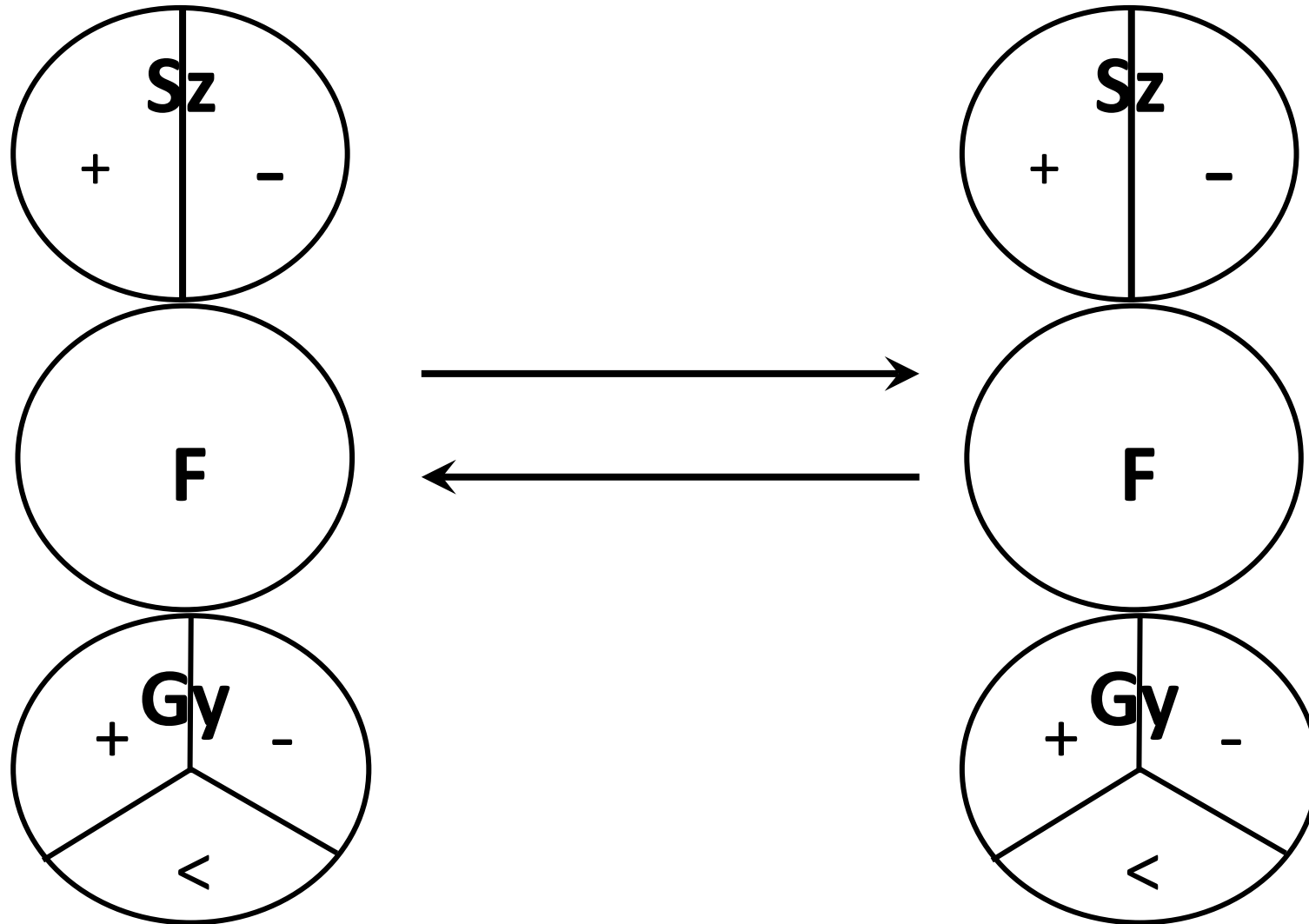
Negatív formája, ha valaki akkor is alárendelődik másoknak, ha azt semmi sem indokolja és képes lenne maga is dönteni

Lázadó Gyermeki énállapot: „fellázad a szabályok ellen”, jelzi, ha egy kapcsolatban az egyensúly megbillen, ha a felek egyike elégedetlenné válik. Negatív formája az öncélú lázadás, a megegyezésre való képtelenség.

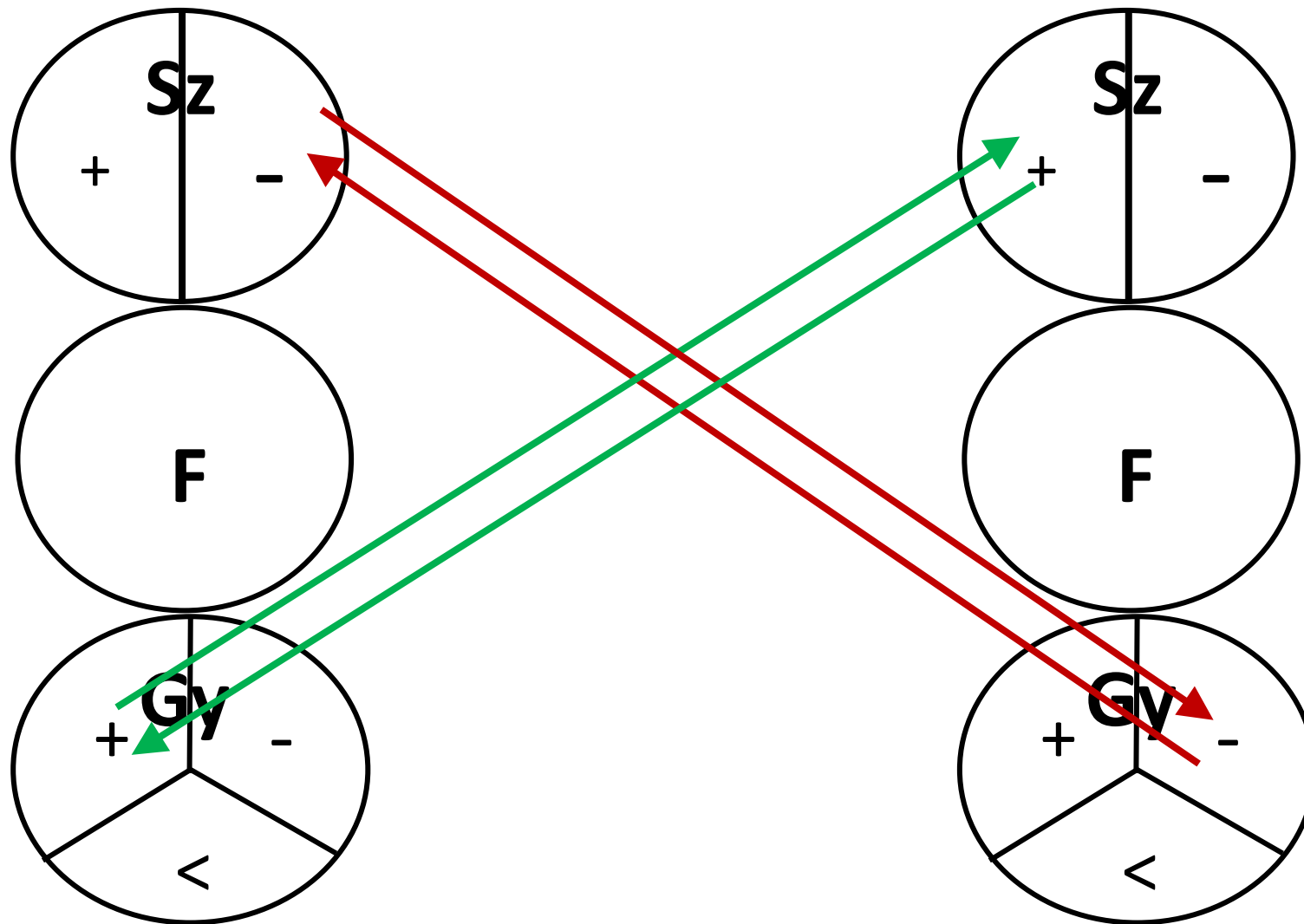
Szabad gyermeki énállapot: lehetővé teszi az egyén számára, hogy szabadon kifejezze érzéseit, vágyait.

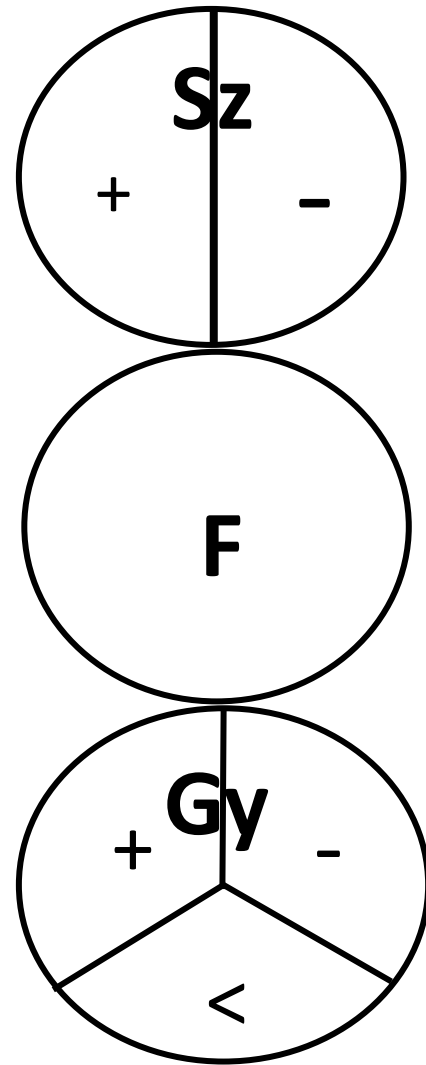
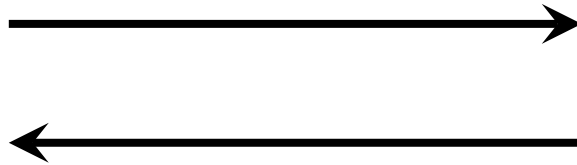
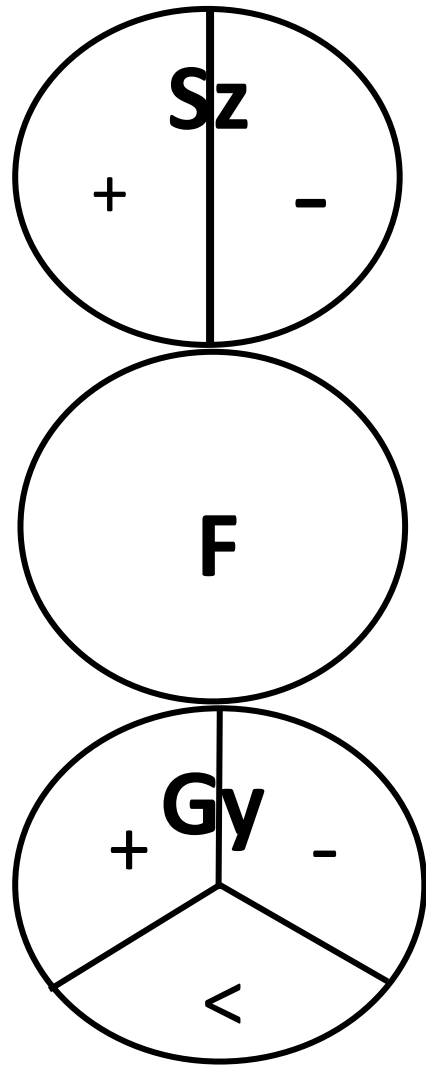
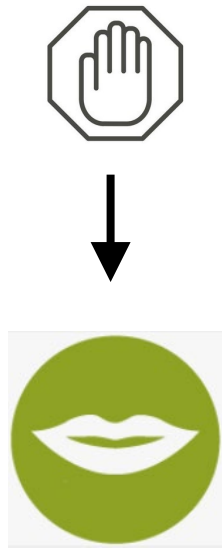
A lázadó Gyermekitől a függetlenség különbözteti meg, azaz tisztán belső indítékok, pillanatnyi ötletek, a kreatív fantázia vezérlik.

Az én-részek találkozása

Amikor ösztönösen, kontrollálatlanul kommunikálunk - játszma

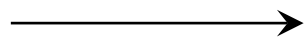
Ki lehet-e lépni a „túlburjánzó” énekből?

- Nehéz, mert zsigeri
- Tudatosan változtathatunk /önismereti tréningek, csoportok
- Belső engedélyek, korlátok
- Mély önismereti csoportok, szakemberek

Együttműködés a másikkal

- „Oké vagyok, oké vagy” „Jól érzem magam a bőrömben”
- Meghallgatni, figyelni a másik érzéseire, igényeire - ÉF
- Amikor én vagyok bajban: figyelni magamra, érzéseimre, igényeimre, megtanulni elmondani a bajomat, nehézségemet - a megfelelő helyen, a megfelelő embereknek - Én-ü
- Keresni azt a megoldást, ami mindkettőnknek jó és elfogadható
- harmadik módszer

SEGÍTIK

A BESZÉLGETÉST

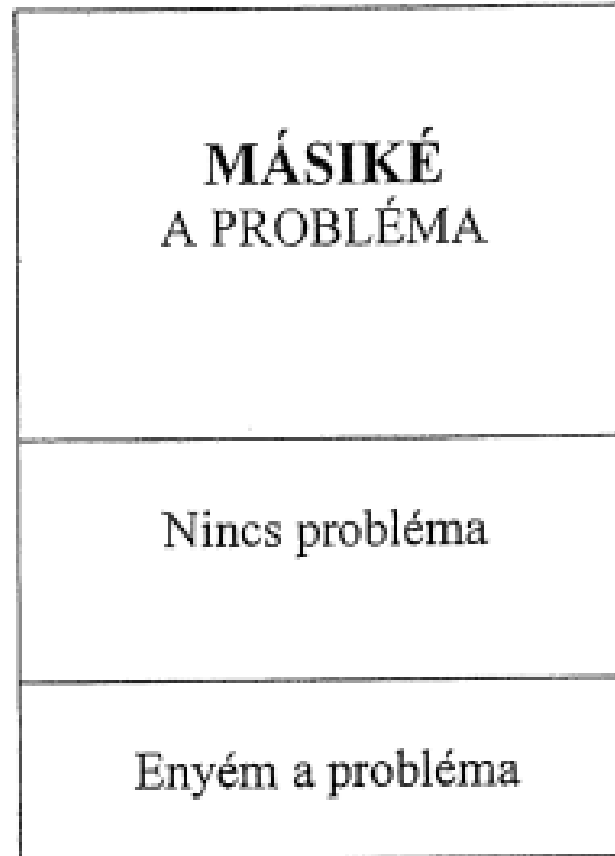

GÁTOLJÁK

- aktív hallgatás
- érzés megfogalmazása
- összefoglalás
- ismétlés
- sűrítés
- kiemelés
- nyomaték
- nyitott kérdés
- tisztázó kérdés
- ajtónyitogatás
- újra fogalmazás
- képek, szimbólumok

Azt értettem meg...
ettől ..... érzed magad

ÉRTŐFIGYELEM

- Parancsolás, utasítás
- figyelmeztetés,
fenyegetés
- prédikáció,
mogleckéztetés
- tanácsok, javaslatok
- tanítás, kioktatás
- bírálat, hibáztatás
- szidás, megbélyegzés
- értelmezés, elemzés
- dicséret, egyetértés
- biztatás, vigasztalás
- kérdezgetés, vallatás
- visszavonulás
- gúnyolódás
- humorizálás
- kizökentés
- figyelmeztetés
nyomatékkal

A kártékony kérdés háttere lehet:

- 1. A meghallgatót fenyelezi a csend.**
- 2. Kérdéseivel akarja demonstrálni, mennyire figyel.**
- 3. Türelmetlen a probléma-találás tempójával.**
- 4. Kedvesnek és segítőkésznek akar mutatkozni.**
- 5. Saját hozzáértését igyekszik megmutatni.**
- 6. Így gyűjt adatokat SAJÁT megoldásához.**
- 7. Ezzel kendőzi kétségeit vagy rosszallását.**

Hasznos támogatói kérdés-fajták

- **Helikopter**

- (pl: “Mi ebben neked a legnehezebb?”, “Gondoltál-e valamilyen megoldásra?”, “Mi a te felelősséged ebben?” stb.)
- Teljes rálátást célzol meg
- Kívülről nézve határozod meg és helyezed el, amit hallasz
- Kérdésed/meglátásod újszerű szögből fogalmaz
- *Gyerek*-éned naívan felfedez, *Felnőtt*-éned “megkérdőjelez”

Reflektor

(pl. “Az előbb úgy fogalmaztál, hogy... Ez vajon hogy alakult ki?”),

“Nem értettem pontosan, miért te foglalkozol ezzel...”)

Elejtett szálak vagy elejtett megjegyzések nyomába szegődsz

Intuíción szól, hogy arrafelé volt a kincs: hátra arc!

Pozitív Szülő-éned is bízathatja őt, hogy visszamerészkedjen

- **Fehér bot**

(“*Azt nem értettem pontosan, hogy....*”, “*Tulajdonképpen ki is az, aki...?*”)

- Azonnal vagy a “blokk végén” rákérdezel arra, amit nem értesz, és ami nélkül a folytatás sem érthető
- A beszélgetés végén rákérdezel a fehér foltokra: ezek lesznek a kulcsok a megoldáshoz – akár logikai láncszemhiány (F), akár egy benned szokatlan érzést kiváltó viselkedés (Gy)
- Ha a gyors információgyűjtés a cél, egy direktív kérdéssor is veszélytelen – csak vállald föl, hogy ez *az*.
Felnőtt-éned keres használható támpontokat a tájékozódáshoz

- **A “mérnök agy” mögött**

(pl. *“Mondanál egy példát?”*, *“De téged ez hogy érintett?”*,
“Hogy vagy te ezzel a helyzettel?”)

A saját érzéseket szívesen elrejtő, általánosító megfogalmazások mögé kérdezünk: *“Az ember ilyen helyzetben...”* helyett beszéljen saját élményéről!

A kizáródott gyerek-ént hívjuk be a felnőtt-én terrorja ellen.

RÓLAM SZÓL

A konfrontáló (szembesítő)

/A TE-üzenet helyett/

3 része:

1, VISELKEDÉS, ami
problémát jelent neked

Ítéletmentes elmondása
(hallható, látható, amit
le lehet játszani)

2, ÉRZÉSEID

3, KÖVETKEZMÉNYEK rád
nézve

- Valóságos és őszinte
- Belülről fakad
- Nem vonja felelőségre a másikat

ÉNÜZENET

Másiké a probléma
Nincs probléma
ENYÉM A PROBLÉMA

Amikor nem vagy itt a megbeszélés időben, aggódni kezdek és félek, hogy elkésünk a színházból.

Amikor az íróasztalom takarításánál összekeverik a dolgaimat, dühös leszek, mert később tudom kezdeni az órát a keresés miatt.

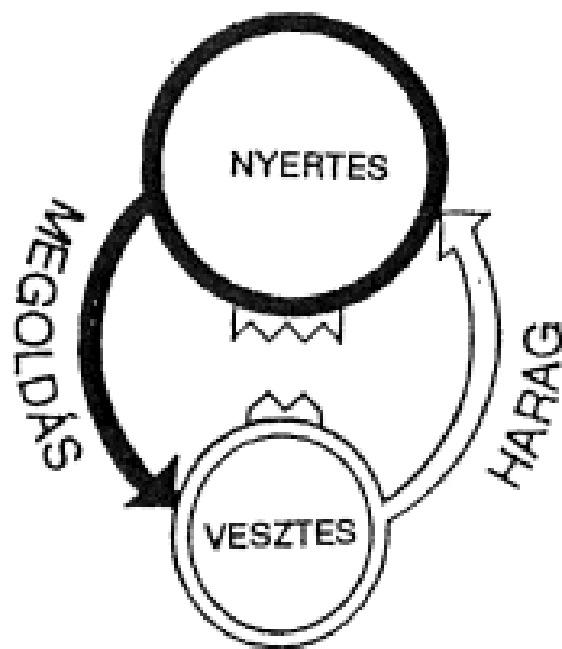
Senki ne keresse csak a maga javát, hanem a másét is

- „Ha ér valamit a Krisztusban adott buzdítás, a szeretetből fakadó intelem,
- a lelki közösség, a bensőség és együttérzés,
- ²akkor tegyétek teljessé örömeimet azzal, hogy egyetértetek, ugyanúgy szerettek és egy lélekként ugyanarra törekedtek.
- ³Semmit se tegyetek vetélkedésből vagy hiú dicsőségvágyból! Inkább mindenki alázatosan a másikat tartsa magánál kiválóbbnak.

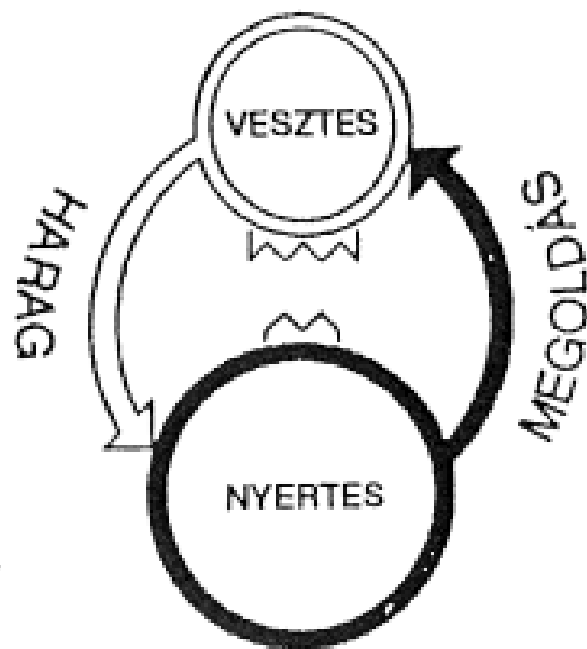
- **⁴Senki ne keresse csak a maga javát, hanem a másét is.**
- ⁵Ugyanazt a lelkületet ápoljátok magatokban, amely Krisztus Jézusban volt. ⁶Ő Isten formájában volt, és az Istennel való egyenlőséget nem tartotta olyan dolognak, amelyhez föltétlenül ragaszkodnia kell, ⁷hanem kiüresítette magát, szolgai alakot öltött,
- és hasonló lett az emberekhez. Fil 2,1-7

Nyertes-nyertes III. módszer

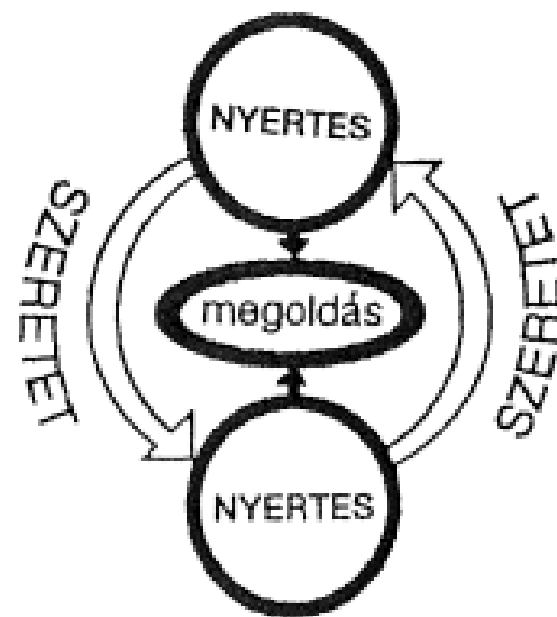
I. MÓDSZER

II. MÓDSZER

III. MÓDSZER

„Adj a te szolgádnak
halló szívet!” 1Kir 3

Érzelmi intelligencia, érzelmi nevelés